

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

NAKŁADAĆ KAJDANKI, ZAKUWAĆ W KAJDANY I SKUWAĆ

OJCZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Strukturalnie KAJDANKI to zdrobnienie od rzeczownika KAJDANY, a więc KAJDANKI to 'małe kajdany'. Same KAJDANY były to pierwotnie łańcuchy, którymi pętano więźnia. Pamiętacie ze starych filmów te wielkie, ciężkie, żelazne łańcuchy, którymi skuwano więźniów? Żelazne obręcze na nadgarstkach i żelazne obręcze na kostkach u nóg, a wszystko to spięte – skute – żelaznymi łańcuchami? To właśnie KAJDANY. We współczesnych – tak zwanych cywilizowanych – państwach nie są już stosowane. Zostały zastąpione przez lżejsze, wygodniejsze, bardziej humanitarne, a wciąż skuteczne KAJDANKI. KAJDANKI powstały na gruncie polskim, ale KAJDANY to zapożyczenie – przejęliśmy je z ukraińskiego, w którym są najprawdopodobniej pożyczką z języków turecko-tatarskich. Jeśli chcemy dążyć dalej, to w końcu dojdziemy do arabskiego, pierwotnego (jak można przypuszczać) źródła: arabskie qajdāni to 'pęta'. Lekkie KAJDANKI się NAKŁADA (a nie zakłada), natomiast w ciężkie KAJDANY się ZAKUWA – warto zauważyć, że więźnia zakuwa się w kajdany, a rycerza zakuwa się w zbroję. W obu wypadkach chodzi bowiem o możliwie trwałe spajanie kutych elementów żelaznych. Każdy ze zwrotów: NAKŁADAĆ KAJDANKI i ZAKUWAĆ w KAJDANY może być zastąpiony synonimicznym i o wiele krótszym czasownikiem niedokonanym SKUWAĆ lub dokonanym SKUĆ, który w tym użyciu jest językowym świadectwem minionych epok: kowalskiego młota skuwającego kajdany zamiast kluczyka czy zatrzasku zamykającego kajdanki.